दृश्चिकमिथुने चारिविधौ । यदि कन्याष्टमे भर्त्तुर्भर्त्तुः षष्ठे च कन्यका । षड्ष्टकं विजानीयात् वर्ज्जितं त्रिदशैरपि" ज्यो०त० । तत्र प्रतिप्रसवः । "सौहृद्ये हृद्भयोर्द्वयोरपि तयोरैकाधिपत्येऽपि वा ताराष्टसु सुमित्रमित्रसुखदक्षेमार्थसम्पद्यदि । षट्काष्टे नवपञ्चमे व्ययधने योगे च पुंयोषितोः प्रोत्यायुःसुखवृद्धिपुष्टिजननं कार्य्यो विवाहः शुभः" भुज०भो० । अत्यन्तापद्विषये व्यासः । "मैत्रादियोगेऽपि षडष्टकादौ ताराविपत्प्रत्यरिनैधनाख्याः । वर्ज्या विवाहे पुरुषोऽतो हि प्रीतिः परा जन्मसु तारकासु" । तत्रदानसुक्तम् तत्रैव । "षड्ष्टके गोमिथुनं प्रदेयमिति" ।

अरिषड्वर्ग पु० षण्णां वर्गः समुदायः षड्वर्गः अरीणां कामक्रोधलोभमोहमदमात्सर्य्यरूपाणामन्तःशत्रूणां षड्वर्गः देवीभागवतवत् विष्णुभागवतवच्च सामेक्षत्वेऽपि गमकतया स० । कामादिषु षट्स्वान्तरेषु रिपुषु "कृतारिषड्वर्गजयेन" किरा० ।

अरिषण्य त्रि० न रिषति हिनस्ति रिष-हिंसायाम् अन्यक् न०त० । अहिंसके "श्वानेव नौ अरिषण्या तनूनाम्" ऋ०२,३९,४, "अरिषण्यावहिंसकौ श्वानौ" भा० ।

अरिष्ट पु० रिष-हिंसायां कर्त्तरि-क्त न०त० । १लशुने २निम्बे । "सर्षपारिष्टपत्राभ्यां सर्पिषा लवणेन च "व्रणि रक्षायां सुश्रुतः । "सुमनायाश्च पत्राणि पटोलारिष्टयोस्तथेति" विद्रधिचिकित्सायां सुश्रुतः । ३ लङ्कानिकटवर्त्तिपर्वतभेदे ४काके ५कङ्के (रोठा) इति ख्याते ६फेनिलफलकवृक्षे । "अरिष्टकस्त्रिदोषघ्नोग्रहजिद्गर्भपातनः" वैद्य० । ७कृष्णहतेऽसुरभेदे । "यत्र शालुञ्च मैन्दञ्च कंसं द्विविदमेव च अरिष्टं वृषभं केशिं पूतनां दैत्यदारिकाम् । नागं कुवलयापीडं चानूरं मुष्टिकं तथा । दैत्यान् मानुषदेहस्थान् सूदयामास वीर्य्यवान्" हरिव० । ८अशुभे । ९तक्रे । १०सूतिकागृहे । "अरिष्टशब्दां परितोविसर्पिणा" रघुः तत्करणप्रकारस्तु "नवमे मासि सूतिकागारमेनां प्रवेशयेत् प्रशस्ततिथ्यादौ तत्रारिष्टं ब्राह्मणक्षत्रियवैश्यशूद्राणां श्वेतरक्तपीतकृष्णेषु भूमिप्रदेशेषु विन्यस्तन्यग्रोधतिन्दुकभल्लातकसर्षपदूर्वानिर्म्मितं शय्यागारं यथासंख्यं तन्मयपर्य्यङ्कसुपलिप्तभित्ति सुविभक्तपरिच्छदं प्राग्द्वारं दक्षिणद्वारं वाऽष्टहस्तायतं चतुर्हस्तविस्तृतं रक्षामङ्गलसम्पन्नं विधेयम्" सुश्रु० । तत्र प्रवेशे "रोहिण्यैन्द्रवपौष्णे तु स्वातीवरुणयोरपि । पुनर्वसौ पुष्यहस्तधनिष्ठासूत्तरासु च । मैत्रे त्वाष्ट्रे तथाश्विन्यां सूतिकागारमाविशेत्" नि० सि० तारा उक्ता । एतच्च सम्भवे "प्रसूति समये प्राप्ते सद्यएव प्रवेशयेत्" वशिष्ठोक्तेः । तच्च नैर्ऋत्यां वास्तुभूमौ कार्यम् "वारुण्यां भोजनगृहं नैर्ऋत्यां सूतिकागृहम्" वशिष्ठोक्तेः "दशाहं सूतिकागारमायुर्धैश्च विशेषतः । वह्निना तिन्दुकालातैः पूर्णकुम्भैः प्रदीपकैः । सुखलेन तथा द्वारि वर्णकैश्चित्रितेन च" विष्णु०पु० ११अनिष्टसूचके उत्पाते भूमिकम्पादौ "अरिष्टे त्रिविधोत्पाते" इतिज्यो० १२अनिष्टस्थानस्थेषु रव्यादिग्रहेषु । १३पानेनारिष्टकारके मद्ये । "रक्तारिष्टं शोषिताजीर्णशेषम्" माधः । "अरिष्टं लघु पाकेन सर्व्वतस्तु गुणाधिकम् । अरिष्टस्य गुणा ज्ञेया बीजद्रव्यगुणैः समाः" वैद्य० । मद्ये पुल्लमपि भावप्र० । नास्ति रिष्टं यतोऽधिकम् ५ब० । १४मरणचिह्ने । "रोगिणो मरणं यस्मादवश्यं भावि लक्ष्यते । तल्लक्षणमरिष्टं स्यात् रिष्टमप्यभिधीयत" इति पुरा० । न०त० । १५शुभे न० ५ब० । १६ शुभदायके विधाने १७अविनाशिनि च त्रि० । १८ बलिपुत्रे दैत्यभेदे पु० "अरिष्टो बलिपुत्रश्च वरिष्ठोऽथ शिलायुधः" हरिवं० (कट्की) ख्यातायां १९ कटुकायां २०कश्यपपत्नीभेदे च स्त्री "अदितिर्दितिर्दनुश्चैव अरिष्टा सुरसा खशा" इत्युपक्रम्य "कद्रुर्मुनिश्च राजेन्द्र ! ताम्रपत्यानि मे शृणु अरिष्टा तु महासत्वान् गन्धर्वानमितौजसः" हरिव० रिष्टं हिंसा विरोधे न०त० । २१सुखेनावस्थाने न० "मर्त्तवेऽथो अरिष्टतातये" ता० ब्रा० । "अरिष्टं सुखेनावस्थानं तस्य तातये विस्ताराय" भा० । स्वार्थे कन् । निम्बादौ ।

अरिष्टगातु अरिष्टं हिंसितं गच्छति गम-तुन् नि० आदन्तादेशः । अहिंसितगमने । "अरिष्टगातुःसहोतासहोभरिः" ऋ० ५,४४,३, "अरिष्टगातुरहिंसितगमनः" भा० ।

अरिष्टताति अरिष्टस्य करः वेदे अरिष्ट+तातिल् । सुखकरणे 'जीवातवे न मृत्यवेऽथोऽरिष्टतातये' ऋ० १०,९०, ८, "ओषधीरस्मा अरिष्टतातये" यजु० । लोके तु ताय-क्तिन् । अरिष्टविस्तारे "तदत्रभवतां निष्प्रत्याशिषमरिष्टतातिमाशास्महे" वीरच० । क्वचिद्वेदेऽपि तथा अरिष्टशब्दे दृश्यम् ।

अरिष्टदुष्टधी त्रि० अरिष्टेन मरणसूचकनिमित्तेन दुष्टा धीरस्य । आसन्नमरणसूचक-निमित्तेन दुष्टमतौ

अरिष्टनेमि पु०६त० कश्यपपुत्रे विनतायाः पुत्रभेदे "तार्क्ष्य-